

Marzena Matkowska*

Uniwersytet Szczeciński

OBRAZ POLSKIEGO EMIGRANTA W ŚWIETLE DANYCH NARODOWEGO SPISU LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

STRESZCZENIE

W artykule dokonano identyfikacji najważniejszych cech polskiego emigranta oraz podjęto próbę wskazania zmian, jakie nastąpiły w procesach emigracyjnych pomiędzy rokiem 2002 a 2011. Podstawą analizy były dane z Narodowych Spisów Ludności i Mieszkań przeprowadzonych przez Główny Urząd Statystycznych w latach 2002 i 2011. W pierwszej części przedstawiono skalę zjawiska emigracji z Polski i jej zmiany na przestrzeni analizowanego okresu, kolejna część zawiera analizę struktury geograficznej wyjazdów, w ostatniej przedstawiono statystyczny obraz współczesnego polskiego emigranta.

Słowa kluczowe: migracje zagraniczne, emigracja zarobkowa, emigracja z Polski, Narodowy Spis Ludności i Mieszkań

Wprowadzenie

Emigracja jest bardzo ważnym zjawiskiem we współczesnym życiu gospodarczym i społecznym Polski. Nasz kraj jest jednym z nielicznych państw UE ze strukturalnie ujemnym saldem migracji¹. Swobodny dostęp do rynków pracy krajów

---

* Adres e-mail: marzena@wneiz.pl.

¹ *UE Employment and Social Situation, Quarterly Review*, marzec 2013, s. 6, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> oraz <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/population/data/databas> (25.11.2013).

UE wywołał wzrost strumienia emigracji z naszego kraju po 2004 roku. Kryzys gospodarczy wyhamował nieco tę falę, ale już od roku 2010 znowu zanotowano wzrost liczby osób nieobecnych w Polsce². Szczegółowa analiza charakteru polskiej emigracji była dotychczas utrudniona ze względu na dostęp do danych na ten temat. Mimo formalnego obowiązku zgłaszania wyjazdu za granicę na pobyt czasowy lub stały tylko niewielka część Polaków wywiązuje się z tego obowiązku. Dlatego dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące emigracji nie w pełni odzwierciedlają skalę badanego zjawiska.

GUS przeprowadza szacunki liczby osób przebywających czasowo za granicą. Podstawą tych obliczeń są zarówno źródła krajowe (przede wszystkim Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, badanie ludności nieobecnej w związku z wyjazdem za granicę na pobyt czasowy, dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej) oraz zagraniczne (urzędowe rejestry w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemczech)³.

W 2011 roku GUS przeprowadził Narodowy Spis Ludności i Mieszkań, w którym znalazły się również pytania dotyczące emigracji naszych obywateli. Badanie to stało się ważnym źródłem informacji na temat rzeczywistych rozmiarów i charakteru emigracji Polaków. Spis uwzględnił wyjazdy czasowe powyżej trzech miesięcy niewiążące się z wymeldowaniem. Brak jest zatem danych na temat migracji sezonowych.

Celem artykułu jest dokonanie analizy społeczno-demograficznej współczesnego emigranta z Polski w oparciu o dane uzyskane w ramach NSP 2011. W artykule podjęto też próbę identyfikacji zmian, jakie nastąpiły w procesach emigracyjnych z naszego kraju w stosunku do okresu przed wstąpieniem do UE. Podstawą tego porównania są dane uzyskane przez GUS w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań z 2002 roku.

1. Skala zjawiska emigracji w świetle Narodowego Spisu Powszechnego 2011

Wyniki spisu powszechnego z 2011 roku potwierdziły powszechne przekonanie o rosnącej liczbie emigrantów z Polski. Według tych danych w momencie spi-

² *Raport z wyników NSP ludności i mieszkań w 2002 roku*, Raport GUS, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/gus/raport_z_wynikow_nsp_ludnosci_i_mieszkan_2002.pdf (2.07.2013).

³ *Metoda szacunku liczby osób przebywających czasowo za granicą w latach 2002–2008*, Departament Badań Demograficznych GUS, www.stat.gov.pl (4.04.2011).

su 2017,5 tysiąca osób mających stałe zamieszkanie w Polsce przebywało powyżej 3 miesięcy za granicą⁴. Nastąpił więc znaczący (2,5-krotny) wzrost liczby emigrantów w stosunku do roku 2002, kiedy to za granicami Polski przebywało 768,1 tysiąca naszych obywateli⁵. Większość emigrantów mieszkała i mieszka za granicą ponad 12 miesięcy (zobacz tabela 1).

Tabela 1. Emigranci przebywający czasowo za granicą w świetle danych NSP 2002 i NSP 2011

	Liczba emigrantów	Przebywający za granicą od 3 do 12 miesięcy*		Przebywający za granicą powyżej 12 miesięcy	
		ogółem	jako % emigrantów	ogółem	jako % emigrantów
NSP 2002	786 085	159 895	20,3	626 190	79,6
NSP 2011	2 0157 501	452 921	22,4	1 564580	77,6

*dla NSP 2002 od 2 miesięcy

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych NSP 2002, www.stat.gov.pl/gus/8216_PLK_HTML.htm oraz NSP 2011, www.stat.gov.pl/gus/5840_14242_PLK_HTML (13.06.2013).

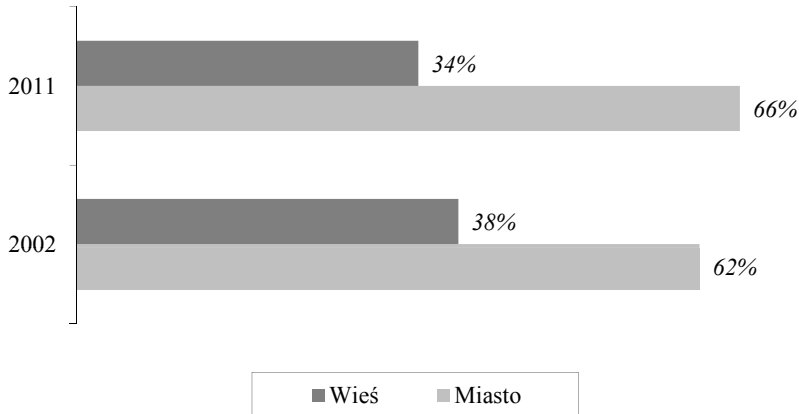
Pomiędzy rokiem 2002 a 2011 wzrósł odsetek emigrantów pochodzących z miast (rysunek 1), przy czym należy zauważyć, że udział emigrantów mieszkających przed wyjazdem w miastach był wyższy niż odsetek ludności Polski mieszkającej w miastach (60,8%)⁶. Oznacza to większą skłonność do wyjazdu mieszkańców miast. Zła sytuacja na rynku pracy, brak perspektyw trwałego rozwoju oraz nieskuteczna polityka prorodzinna „wypycha” z kraju już nie tylko mieszkańców obszarów słabiej rozwiniętych, wiejskich, charakteryzujących się wysoką stopą bezrobocia, ale również mieszkańców miast.

⁴ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Raport GUS, Warszawa 2013, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 49 (25.11.2013).

⁵ *Raport z wyników NSP ludności i mieszkań w 2002 roku*, Raport GUS, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/raport_z_wynikow_nsp_ludnosci_i_mieszkan_2002.pdf (2.07.2013).

⁶ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*.

Rysunek 1. Emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według miejsca zamieszkania w 2002 i 2011

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych NSP 2002, www.stat.gov.pl/gus/8216_PLK_HTML.htm (3.06.2013) oraz NSP 2011, www.stat.gov.pl/gus/5840_14242_PLK_HTML (3.06.2013).

2. Kierunki emigracji obywateli Polski

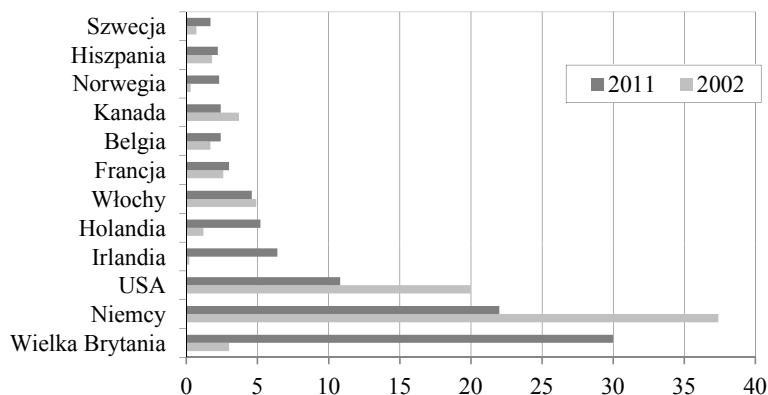
Polscy emigranci jako miejsce przebywania wybierali przede wszystkim kraje europejskie, w tym głównie kraje Unii Europejskiej (odpowiednio 85% i 81,5% ogółu osób przebywających czasowo za granicą)⁷. W 2002 roku Europa jako miejsce pobytu również cieszyła się największą popularnością wśród polskich emigrantów, jednak wówczas ten kierunek wyjazdu wybrało 74% mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą⁸.

W okresie pomiędzy spisami kierunki emigracji uległy wyraźnej zmianie. W pierwszym okresie po akcesji nastąpiło wyraźne przesunięcie punktu ciężkości z Niemiec i USA – jako dotychczasowych kierunków emigracji Polaków – na Wielką Brytanię oraz Irlandię. Były to kraje, które jako pierwsze otworzyły swoje rynki pracy. Znacznie też wzrosła liczba Polaków przebywających w Holandii, Norwegii i Szwecji (rysunek 2).

⁷ *Ibidem*, s. 31

⁸ *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, Raport GUS, Warszawa 2003, s. 178, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (25.11.2013).

Rysunek 2. Emigranci przebywający za granicą czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju przebywania w 2002 i 2011 roku (%)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (25.11.2013), s. 178 oraz *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 50–52 (25.11.2013).

Oprócz Europy znaczna liczba Polaków wybrała również Amerykę Północną i Środkową (prawie 270 tysięcy), jednak procentowy udział tego kontynentu spadł z 24% w 2002 roku do 13,3% w 2011⁹. Dotyczy to przede wszystkim emigracji do USA. Najważniejsze przyczyny tego zjawiska to:

- utrudniony w porównaniu z niektórymi krajami UE dostęp do amerykańskiego rynku pracy (skomplikowana procedura uzyskania wiz);
- odległość geograficzna i konieczność poniesienia wyższych kosztów ekonomicznych, jak i społecznych (utrudniony kontakt z rodziną, a w konsekwencji rozluźnienie więzi rodzinnych);
- osłabienie siły nabywczej dolara, co przy niezmienionym poziomie płac w USA powoduje spadek realnych zarobków polskich emigrantów w walucie krajowej i stawia pod znakiem zapytania opłacalność migracji zarobkowych do USA¹⁰.

⁹ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, s. 166 oraz *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, s. 178.

¹⁰ M. Matkowska, *W kwestii migracji zarobkowych Polaków po 1 maja 2004 roku*, „Prace Katedry Handlu Zagranicznego i Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych” 2009, nr 14, s. 89–90.

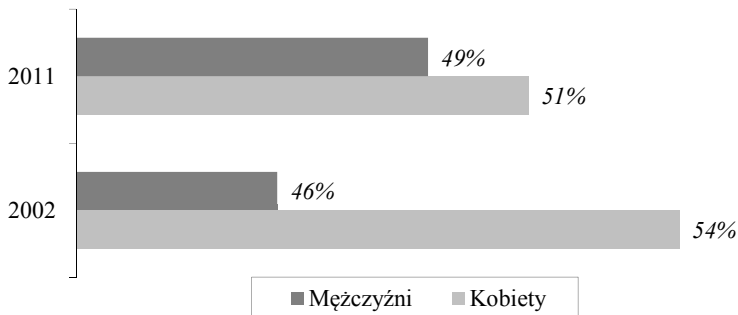
Pozostałe kontynenty nie były atrakcyjnym miejscem pobytu dla polskich obywateli. W 2011 roku przebywało na nich zaledwie 1,5% emigrantów (w 2002 roku 1,6%)¹¹.

Podsumowując, kierunki polskiej emigracji zostały zdeterminowane przez fakt członkostwa w UE i tempo znoszenia ograniczeń w dostępie do rynków pracy krajów członkowskich. Oprócz warunków życia w krajach przyjmujących polskich emigrantów istotne znaczenie odegrały również takie czynniki, jak bliskość geograficzna, uwarunkowania historyczne oraz ukształtowane sieci migracyjne¹².

3. Charakterystyka demograficzno-społeczna polskiego emigranta

Wśród emigrantów większość stanowiły kobiety, przy czym ich odsetek w 2011 roku zmniejszył się w porównaniu z danymi z NSP 2002. Dla całego świata wskaźnik ten wynosił w 2010 roku 50%¹³.

Rysunek 3. Emigranci przebywający czasowo za granicą powyżej 3 miesięcy według struktury płci w 2002 i 2011 roku

Źródło: *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Raport GUS, Warszawa 2013, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 49 (26.11.2013).

¹¹ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, s. 166 oraz *Migracje zagraniczne ludności w 2002*, s. 178.

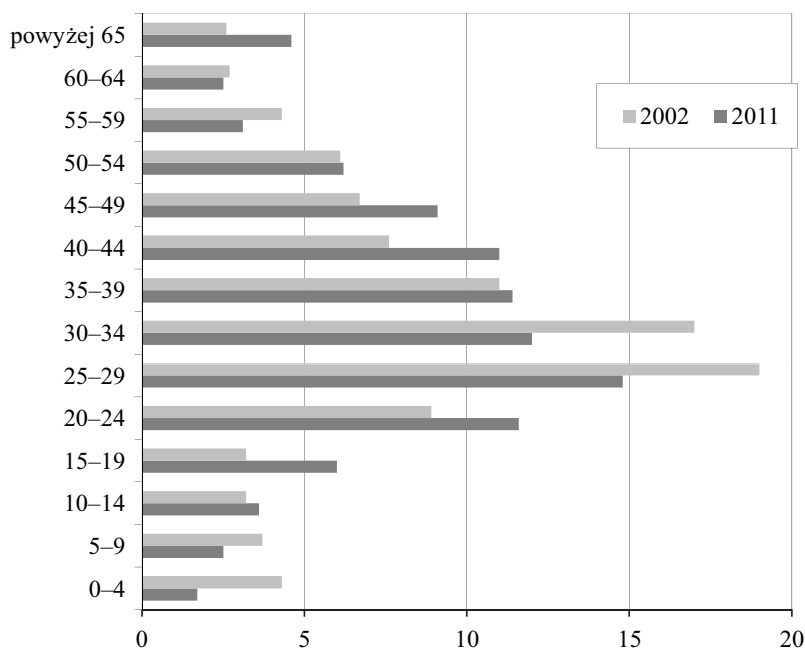
¹² *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2012*, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_Szacunek_emigracji_z_Polski_lata_2004-2012_XI_2012.pdf (25. 11.2013).

¹³ *International Migration Policies 2013*, UN, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, www.unpopulation.org (25.11.2013).

Struktura płci jest bardziej zróżnicowana w przekroju geograficznym emigracji. Najwyższy odsetek Polek przebywających czasowo za granicą odnotowano we Włoszech (66%), a najniższy w Norwegi (42%)¹⁴. Jest to zdeterminowane strukturą zapotrzebowania poszczególnych rynków pracy w Europie.

Polski emigrant podobnie jak statystyczny emigrant międzynarodowy był młody. Najliczniejsze grupy wśród polskich emigrantów czasowych stanowiła ludność w wieku 25–29 lat oraz 30–34 (odpowiednio 19% i 17% – rysunek 4). W tych grupach wiekowych nastąpił największy przyrost w porównaniu z rokiem 2002.

Rysunek 4. Struktura wieku emigrantów czasowych w latach 2002–2011 (w %)

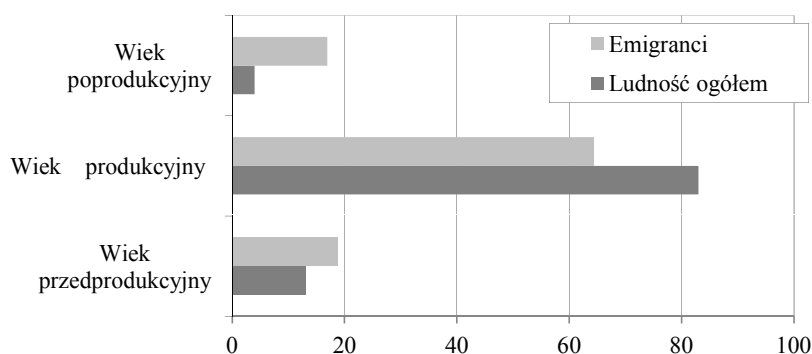
Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (25.11.2013), s. 178 oraz *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, http://www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 50–52 (25.11.2013).

¹⁴ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, s. 58.

Analizując zmiany, które nastąpiły w strukturze wieku emigrantów między rokiem 2002 i 2011, można również zauważyć wyraźny wzrost udziału dzieci wśród emigrantów, zwłaszcza w grupie 0–9 lat (z 4,2% w 2002 do 8% w 2012). Dane te wskazują, że częściej niż kiedyś emigrują całe rodziny z dziećmi.

Okolo 83% polskich emigrantów to ludzie w wieku produkcyjnym, w tym 64% w wieku mobilnym produkcyjnym (poniżej 45. roku życia). Udział osób w wieku produkcyjnym wśród emigrantów jest wyższy niż w ogóle społeczeństwa polskiego (odpowiednio 83% i 64,4%)¹⁵. Konsekwencją wyjazdu ludzi głównie w tym przedziale wiekowym było zmniejszenie populacji mieszkańców Polski w wieku produkcyjnym, a szczególnie produkcyjnym mobilnym¹⁶.

Rysunek 5. Emigranci przybywający czasowo za granicą według ekonomicznych grup wieku w 2011 roku (w %)

Źródło: *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 59 (25.11.2013).

Badania NSP 2011 wykazały, że polscy emigranci są dobrze wykształceni. 67% badanych emigrantów miało wykształcenie co najmniej średnie (tabela 2), w tym aż 23% wyższe. Ponad 45% emigrantów ma wykształcenie zawodowe, średnie lub zasadnicze.

¹⁵ *Ibidem*, s. 61.

¹⁶ *Ibidem*.

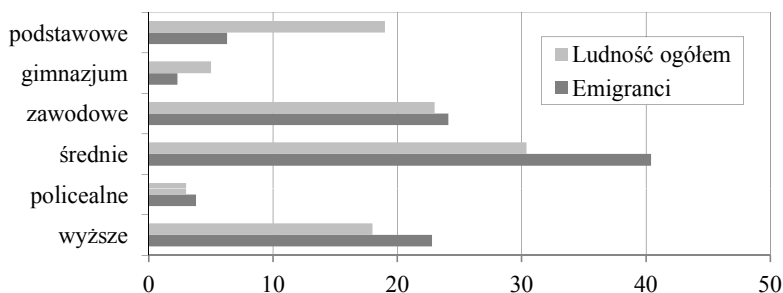
Tabela 2. Struktura wykształcenia emigrantów czasowych w latach 2002 i 2011

Wykształcenie	% populacji emigrantów	
	2002	2011
Wyższe	11,1	22,8
Policealne	3,8	3,8
Średnie, w tym :	29,4	40,5
zawodowe	18,9	21,4
ogólnokształcące	10,5	19,0
Zasadnicze zawodowe	22,5	24,1
Gimnazjalne	–	2,3
Podstawowe ukończone	12,6	6,3

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (26.11.2013), tabela 59 oraz *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 63–64 (26.11.2013).

W okresie pomiędzy spisami wyraźnie wzrósł wśród emigrantów udział ludzi z wykształceniem wyższym i średnim, spadł natomiast z wykształceniem podstawowym. Bardzo ciekawe jest porównanie poziomu wykształcenia emigranta z poziomem wykształcenia ogółu Polaków. Z danych NSP 2011 wynika, że polski emigrant jest lepiej wykształcony niż przeciętny Polak, przy czym największe dysproporcje występują w odniesieniu do wykształcenia średniego i wyższego (rysunek 6).

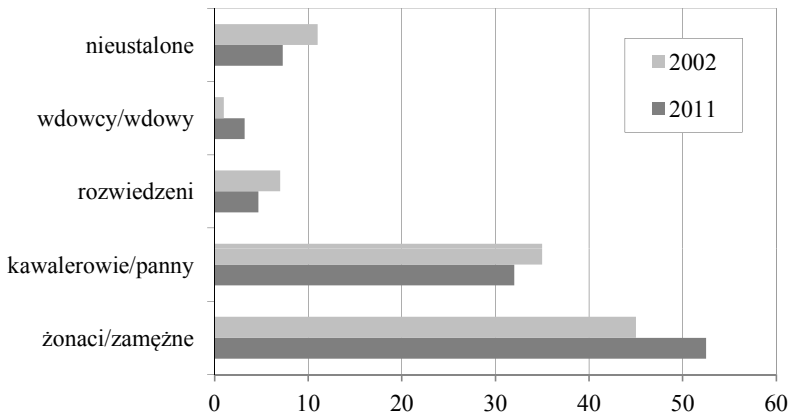
Rysunek 6. Emigranci i ludność ogółem według struktury wykształcenia w 2011 roku (w %)

Źródło: *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Raport GUS, Warszawa 2013, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 64 (26.11.2013).

NSP 2011 nie obejmował analizy stanu cywilnego w momencie wyjazdu, lecz w momencie spisu. Zebrane dane pokazały, że wśród emigrantów był zarówno duży udział osób pozostających w związku małżeńskim (45%), jak i samotnych (34%) – rysunek 7. W zbiorowości emigrantów odsetek tych ostatnich był wyższy niż w ogóle społeczeństwa polskiego¹⁷. Zatem osoby bez zobowiązań rodzinnych częściej podejmowały decyzję o wyjeździe, co jest logiczne z społeczno-ekonomicznego punktu widzenia.

Rysunek 7. Stan cywilny emigrantów czasowych w latach 2002 i 2011 (w %)

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (26.11.2013), s. 63–64 oraz *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 57–58 (26.11.2013).

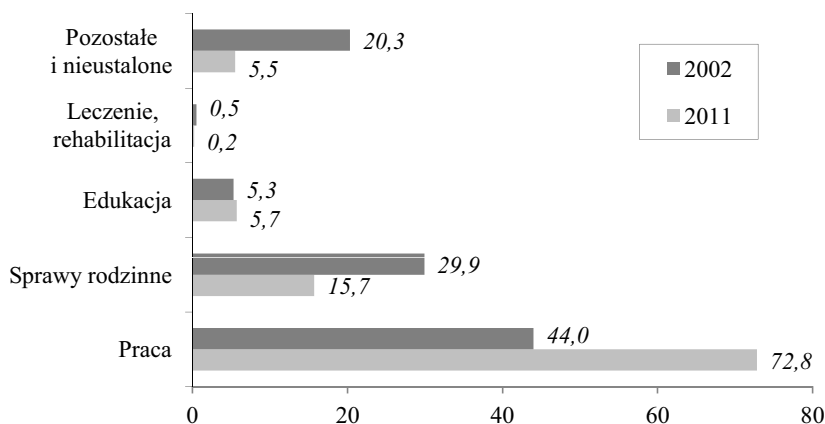
W porównaniu z 2002 rokiem wśród polskich emigrantów zanotowano wzrost odsetka kawalerów i panien oraz osób rozwiedzionych, co potwierdza postawioną tezę o większej skłonności do emigracji osób bez zobowiązań rodzinnych.

Podobnie jak w 2002 roku, w ostatnim spisie badano również przyczyny emigracji. Podstawową przyczyną wyjazdu Polaków za granicę jest praca. Aż 73% emigrantów podało ten powód emigracji i było to znacznie więcej niż w 2002

¹⁷ *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011...*, s. 63.

roku (44% – rysunek 8). Dla osób, które wyjechały w związku z pracą, głównym powodem ich wyjazdu były wyższe zarobki za granicą oraz trudności w znalezieniu pracy w kraju. Niewiele badanych osób wskazywało na większe możliwości rozwoju zawodowego za granicą, ciekawą ofertę pracy za granicą czy możliwość prowadzenia działalności gospodarczej za granicą¹⁸.

Rysunek 8. Przyczyny emigracji na pobyt czasowy w latach 2002 i 2011

Źródło: obliczenia własne na podstawie: *Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (26.11.2013), s. 55 oraz *Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm, s. 54 (26.11.2013).

Jako drugi powód wyjazdu za granicę badane osoby wskazały sprawy rodzinne. W porównaniu z poprzednim badaniem prawie o połowę spadł odsetek ludzi przebywających poza granicami Polski z tego powodu. Z przyczyn rodzinnych częściej wyjeżdżały kobiety niż mężczyźni oraz mieszkańcy miast niż wsi. Dla prawie połowy badanych osób (46%) była to prawdopodobnie reemigracja, gdyż były to osoby bez polskiego obywatelstwa¹⁹.

Edukację jako powód wyjazdu wybrało prawie 6% ankietowanych osób, w porównaniu z 2002 roku nastąpił niewielki wzrost.

¹⁸ *Ibidem*, s. 54.

¹⁹ *Ibidem*, s. 56.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza emigracji mieszkańców Polski daje podstawę do sformułowania kilku wniosków. Najważniejsze z nich to:

1. Liczba emigrantów z Polski znacznie wzrosła w okresie między 2002 a 2011 rokiem. Spis potwierdził powszechne przekonanie o rosnącej liczbie osób wyjeżdżających z naszego kraju. Szacunkowe dane GUS z 2012 roku ukazują dalszy trend wzrostowy polskiej emigracji. Liczba osób nieobecnych w kraju wzrosła o kolejne 70 tysięcy mieszkańców Polski²⁰ w porównaniu z rokiem 2011.
2. W okresie pomiędzy spisami nastąpiły wyraźne przekształcenia w kierunkach emigracji z Polski. Mieszkańcy naszego kraju jako miejsce pobytu wybierają przede wszystkim kraje europejskie, członków UE. Można mówić o wykształceniu się nowych „tradycyjnych” kierunkach emigracji. Chodzi przede wszystkim o Wielką Brytanię, Irlandię, Holandię oraz Norwegię.
3. Ostatnia dekada przyniosła wyraźne zmiany w statystycznym obrazie polskiego emigranta. Nasz emigrant jest młodszy, lepiej wykształcony, ma wyższe kwalifikacje, wyjeżdża z całą rodziną. Szuka lepiej płatnej pracy, dobrych warunków socjalnych dla siebie i rodziny. Jest to obraz bardzo korzystny z punktu widzenia krajów przebywania naszych obywateli, ale niekorzystny z punktu widzenia demografii i gospodarki naszego kraju. Przy ujemnym przyroście naturalnym, bardzo niskim wskaźniku dzietności oraz starzejącym się społeczeństwie tracimy ludzi, którzy są potrzebni polskiemu społeczeństwu i gospodarce. Jedynym optymistycznym akcentem może być nadzieja na dalszą poprawę sytuacji gospodarczej, wdrożenie polityki prorodzinnej i stworzenie warunków do powrotu emigrantów do Polski.

Literatura

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/population/data/databas> (25.11.2013).

Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2012, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/L_Szacunek_emigracji_z_Polski_lata_2004-2012_XI_2012.pdf (25.11.2013).

Informacje o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004–2009, Raport GUS, Warszawa 2010, www.stat.gov.pl (15.01.2011).

---

²⁰ *Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski...*

- International Migration Policies 2013*, UN, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, www.unpopulation.org (25.11.2013).
- Matkowska M., *W kwestii migracji zarobkowych Polaków po 1 maja 2004 roku*, „Prace Katedry Handlu Zagranicznego i Międzynarodowych Stosunków Ekonomicznych” 2009, nr 14.
- Metoda szacunku liczby osób przebywających czasowo za granicą w latach 2002–2008*, Departament Badań Demograficznych GUS, www.stat.gov.pl (4.04.2011).
- Migracje zagraniczne ludności w 2002 roku*, Raport GUS, Warszawa 2003, www.stat.gov.pl/gus/5840_770_PLK_HTML.htm (26.11.2013).
- Migracje zagraniczne ludności. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011*, Raport GUS, Warszawa 2013, www.stat.gov.pl/gus/5840_14782_PLK_HTML.htm (26.11.2013).
- Raport z wyników NSP ludności i mieszkań w 2002 roku*, Raport GUS, www.stat.gov.pl/cps/rde/xbc/gus/raport_z_wynikow_nsp_ludnosci_i_mieszkan_2002.pdf (2.07.2013).
- UE Employment and Social Situation*, Quarterly Review, marzec 2013, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> (25.11.2013).

PROFILE OF POLISH EMIGRANT IN THE LIGHT OF NATION CENSUS OF POPULATION AND HOUSING 2011

Abstract

The first aim of this article is to analyse the most important trends in emigration from Poland in the light of Nation Census of Population and Housing 2011. The second aim is to identify the changes in our emigration between Nation Censuses of Population and Housing in 2002 and 2011.

The first part of the article includes the structure, numbers and dynamics of emigration of citizens from Poland. In the second part it is presented the geographical outline of emigration flows and their changes after 2002. The final part of dissertation describes the statistical emigrant's profile.

Keywords: international migration, labour emigration, emigration from Poland, Nation Census of Population and Housing in

JEL Codes: F22, J11, J61

Translated by Marzena Matkowska

